

Οι στάσεις των καθηγητών των Αρσακείων Γυμνασίων απέναντι στην αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία

Δρ Κατηνιώτης Παντελής¹, Αργυράκης Ευάγγελος², Κοτσαλίδης Φώτης³,
Δρ Νάκη Στέλλα⁴, Δουζίνα Μαρίλη⁵, Ανδρεαδάκη Στέλλα⁶, Τζώρτζη Άννα⁷

¹ Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, pkatiniotis@yahoo.gr

² Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, vagarg@e-arsakeio.gr

³ Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, fokotsal@gmail.com

⁴ Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, stellanaki@yahoo.gr

⁵ Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, marilidouzinis@yahoo.gr

⁶ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού, stelland611@yahoo.gr

⁷ Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, tsamisjo@otenet.gr

Περίληψη

Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η εξοικείωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας έχει αναδειχθεί ως ένας από τους βασικότερους στόχους των εκπαιδευτικών πολιτικών και συστημάτων ανά τον κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, η λειτουργική ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία αποτελεί για τον διδάσκοντα σημαντικό κριτήριο επιτυχίας στο παιδαγωγικό του έργο.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των στάσεων των καθηγητών που διδάσκουν στα Αρσάκεια Γυμνάσια Ψυχικού, Εκάλης, Πατρών και Θεσσαλονίκης σχετικά με διάφορα θέματα που άπτονται της αξιοποίησης των ΤΠΕ από τους μαθητές τους. Σύμφωνα με τα ευρήματα της συνακόλουθης έρευνας, η πλειονότητα των 146 εκπαιδευτικών του δείγματός μας διάκειται ευνοϊκά απέναντι στην αξιοποίηση του υπολογιστή και του διαδικτύου από τους μαθητές της κατά τη μελέτη της και πιστεύει ότι αποτελούν παιδαγωγικά μέσα που προωθούν τη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: ΤΠΕ, στάσεις καθηγητών, Αρσάκεια Γυμνάσια

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, σε όλες τις οικονομικά εύρωστες χώρες, οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) εισήλθαν δυναμικά σε όλους τους τομείς των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων μεταξύ των οποίων και στην εκπαίδευση. Η αλματώδης ανάπτυξη και διάδοση των ΤΠΕ επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις αλλαγές που προδιαγράφονται σε όλες τις πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι αλλαγές αυτές

Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ενταξή των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία» της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης ΤΠΕ στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιώς, 10-12 Μαΐου 2013

δεν περιορίζονται μόνο στις διδακτικές πρακτικές αλλά επεκτείνονται στις μαθησιακές συνήθειες, στα χρησιμοποιούμενα μέσα και στην οργάνωση των εκπαιδευτικών χώρων (Τζιμογιάννης & Κόμης, 2004).

Η κύρια συνεισφορά των ΤΠΕ στις διδακτικές μεθόδους των διδασκόντων και στις μαθησιακές προσεγγίσεις των διδασκομένων προκύπτει άμεσα από τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά και από τους τρόπους καταγραφής, αναπαράστασης και διαχείρισης των παρεχόμενων πληροφοριών (Αναστασιάδης κ.ά., 2011). Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν στην ταχεία διαχείριση ενός μεγάλου όγκου δεδομένων και ενός πλήθους πληροφοριών, στην παρουσίασή τους με τη βοήθεια δυναμικών, αλληλεπιδραστικών και πολλαπλών αναπαραστάσεων, καθώς και στην επικοινωνία (Μικροπούλος & Bellou, 2006). Ειδικότερα, η διαδικτυακή μάθηση έχει θέσει υψηλές προκλήσεις στην ακαδημαϊκή κοινότητα καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη οι εκπαιδευτές όλων των βαθμίδων να ανταποκριθούν σε αυτές, ώστε να συμβάλουν καθοριστικά στην ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας, στην αύξηση των κινήτρων των μαθητών, καθώς και στην υποστήριξη των διδακτικών μεθόδων (Paradia et al., 2011).

Στο πλαίσιο αυτό, οι πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης ή αλλιώς τα συστήματα διαχείρισης μάθησης (Learning Management Systems) αποτελούν την πιο εξελιγμένη εφαρμογή των ΤΠΕ στην παιδαγωγική πράξη. Ειδικότερα για τα Αρσάκεια Σχολεία, τα τελευταία τρία χρόνια έχει τεθεί στη διάθεση των εκπαιδευτικών και των μαθητών η πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης www.e-arsakeio.gr, η οποία στηρίζεται στο ελληνικό σύστημα ηλεκτρονικής μάθησης eFront (www.efrontlearning.net). Το e-arsakeio αυτή τη στιγμή φιλοξενεί πλούσιο και αξιόλογο πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές τόσο της πρωτοβάθμιας, όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε αυτοί να μπορούν οποιαδήποτε στιγμή να το χρησιμοποιούν τόσο στο σπίτι όσο και στο σχολείο. Το υλικό αυτό έχει παραχθεί, επιλεγεί και αναρτηθεί στην πλατφόρμα από ομάδες εργασίας εκπαιδευτικών ανά διδακτικό αντικείμενο, υπό την καθοδήγηση ειδικών συντονιστών. Περιλαμβάνει παρουσιάσεις μαθημάτων, διαδραστικές ασκήσεις, αρχεία διαφόρων τύπων, συμπληρωματικό ψηφιακό διδακτικό υλικό, καθώς και πολυμεσικές εφαρμογές (π.χ. διαδραστικούς χάρτες, βίντεο και ασκήσεις, που έχουν παραχθεί με το Quizmaker '09 και το HotPotatoes, για τους φιλόλογους, καθώς και ολοκληρωμένα μαθήματα μέσω του CourseLab και πρωτότυπα μικροπειράματα μέσω του GeoGebra για τους μαθηματικούς).

Η προσπάθεια αυτή συντονίζεται από την Ομάδα Υποστήριξης Ψηφιακού Αρσακείου, η οποία δραστηριοποιείται σε τρία επίπεδα: α) στη συντήρηση του ιστοτόπου e-arsakeio, β) στην παραγωγή ψηφιακού υλικού και γ) στην ενίσχυση των προσπαθειών της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας για επέκταση της χρήσης των ΤΠΕ σε όλες τις βαθμίδες των Σχολείων της (μέσω της υλοποίησης Ημερίδων και επιμορφωτικών συναντήσεων). Σκοπός είναι η επιτυχής ενσωμάτωση της χρήσης των ποικίλων δυνατοτήτων που παρέχουν οι διαδραστικοί πίνακες και η ψηφιακή πλατφόρμα e-arsakeio στην καθημερινή διδακτική και μαθησιακή διαδικασία.

2. Μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι πεποιθήσεις των καθηγητών της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας σχετικά με την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ και οι στάσεις τους απέναντι σε διάφορα θέματα που άπτονται της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών από τους μαθητές κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Η έρευνα διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2011-2012 με δείγμα 146 καθηγητές όλων των ειδικοτήτων των Αρσακείων Γυμνασίων Ψυχικού, Εκάλης, Θεσσαλονίκης και Πατρών. Για τη διερεύνηση των στάσεων των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε το «Ερωτηματολόγιο για τη Χρήση Νέων Τεχνολογιών και Διαδραστικού Πίνακα». Από τα 198 ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν μέσω των γραμματειών των Γυμνασίων συμπληρώθηκαν και επεστράφησαν τα ερωτηματολόγια 146 εκπαιδευτικών (ποσοστό ανταπόκρισης 73,7 %), οι οποίοι αποτέλεσαν και το δείγμα της έρευνας. Η έρευνα διεξήχθη με αυτόν τον τρόπο και όχι διαδικτυακά για λόγους προστασίας της ανωνυμίας των συμμετεχόντων και εξασφάλισης μεγαλύτερου ποσοστού ανταπόκρισης. Το 71,9% των εκπαιδευτικών της έρευνας ήταν γυναίκες, το 24,7% ήταν άνδρες, ενώ το 3,4% των καθηγητών δεν δήλωσε το φύλο του. Σχετικά με τα έτη υπηρεσίας στα Σχολεία της Φ.Ε., 49 εκπαιδευτικοί δήλωσαν έως 10 έτη (33,5%), 58 από 11 έως 20 έτη (39,7%), 35 καθηγητές 21 έτη και άνω (24%), ενώ 4 άτομα δεν απάντησαν στο ερώτημα (2,7%). Τέλος, περίπου το 80% των εκπαιδευτικών έχει πιστοποίηση Α΄ επιπέδου στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Όπως προαναφέρθηκε, μοναδικό ψυχομετρικό εργαλείο της έρευνας αποτέλεσε το «Ερωτηματολόγιο για τη Χρήση Νέων Τεχνολογιών και Διαδραστικού Πίνακα». Στην αρχή του ερωτηματολογίου υπήρχε ενημερωτικό σημείωμα για τους σκοπούς της έρευνας και, αμέσως μετά, ειδικός χώρος για τη συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων. Εν συνεχεία, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να αξιολογήσουν την εξοικείωσή τους με τις νέες τεχνολογίες και την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (από άριστη έως ελλιπή). Στο κυρίως μέρος του ερωτηματολογίου, οι καθηγητές κλήθηκαν να δηλώσουν εάν συμφωνούν ή διαφωνούν με 32 προτάσεις που αφορούν στη χρήση του διαδραστικού πίνακα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και την ανάθεση στους μαθητές εργασιών που απαιτούν τη χρήση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών. Σε όλα τα ανωτέρω θέματα χρησιμοποιήθηκε 5βάθμια κλίμακα απαντήσεων. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα στοιχεία που αφορούν μόνο στις στάσεις των καθηγητών που διδάσκουν στα Αρσάκεια Γυμνάσια απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία.

3. Παρουσίαση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων

3.1. Εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις νέες τεχνολογίες

Όσον αφορά στην ανάλυση και την ερμηνεία των ευρημάτων, το 54,1% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι έχει από «πολύ καλή» έως «άριστη» εξοικείωση με τους

υπολογιστές και τις νέες τεχνολογίες, το 30,8% «καλή», ενώ μόλις το 13% των καθηγητών δήλωσε πως οι γνώσεις του στις ΤΠΕ είναι από «μέτρια» έως «ελλιπής» (σχήμα 1). Αυτό σημαίνει ότι οι στάσεις της πλειονότητας των εκπαιδευτικών του δείγματός μας απέναντι στους υπολογιστές και στις νέες τεχνολογίες είναι ιδιαίτερος θετικές, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι περισσότεροι καθηγητές αισθάνονται αυτεπάρκεια (self-efficacy) και εμπιστοσύνη στις ικανότητες τους χρήσης των ΤΠΕ και όχι φόβο ή επιφυλακτικότητα (anxiety) (Τζιμογιάννης & Κόμης, 2004). Τα επίπεδα εξοικείωσης με τις ΤΠΕ που δήλωσαν οι καθηγητές της έρευνάς μας είναι σαφώς υψηλότερα από εκείνα που ανιχνεύτηκαν στην έρευνα των Paradia et al. (2011), όπου μόλις το 37,5% των φιλόλογων δήλωσε ότι η εξοικείωσή του με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο είναι από καλή έως υψηλή.

Σχήμα 1: Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της κατανομής των 146 καθηγητών ως προς την πεποίθησή τους σχετικά με την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ.

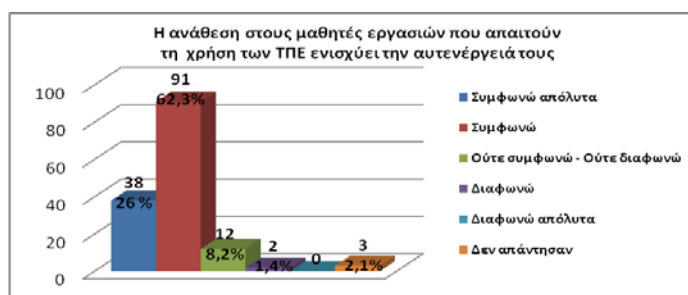
Ως ενθαρρυντικά κρίνονται τα ευρήματα σχετικά με την αξιοποίηση του Η/Υ από τους εκπαιδευτικούς για την προετοιμασία του μαθήματός τους και τη στάση τους ως προς τη χρησιμοποίησή του από τους μαθητές στη μελέτη τους. Συγκεκριμένα, το 76% των εκπαιδευτικών δήλωσε πως αξιοποιεί πάντα ή συχνά τον Η/Υ για την προετοιμασία του μαθήματός του, το 18,5% μερικές φορές, ενώ μόλις το 2,8% απάντησε πως δεν τον χρησιμοποιεί ποτέ. Επίσης, το 70,5% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι παροτρύνει πάντα ή συχνά τους μαθητές να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες στη μελέτη και στις εργασίες τους, το 24,7% μερικές φορές και το 3,1% ποτέ. Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν τα αντίστοιχα παλαιότερων ερευνών σε ελληνικά σχολεία, σύμφωνα με τα οποία οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γενικά αναγνωρίζουν τη συμβολή των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία (Τζιμογιάννης & Κόμης, 2004; Σχορετσανίτου & Βεκύρη, 2010).

Αδιαμφισβήτητα, οι διαρκείς επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών του δείγματός μας, μέσω προγραμμάτων αφενός του Υπουργείου Παιδείας και αφετέρου της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας (π.χ. εκπαίδευση ομάδων καθηγητών συναφών γνωστικών αντικειμένων στην ανάρτηση εκπαιδευτικού υλικού στην ψηφιακή πλατφόρμα e-arsakeio), συνέβαλαν καθοριστικά στη διαμόρφωση των θετικών αυτών στάσεων των εκπαιδευτικών της έρευνάς μας. Αυτές οι στάσεις αποτελούν μια

σύνθετη μεταβλητή που περιλαμβάνει μια θετική άποψη για τη χρησιμότητα των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία (γνωστική διάσταση) και θετικά συναισθήματα, όπως ευχαρίστηση από τη χρήση ΤΠΕ (συναισθηματική διάσταση) (Albirini, 2006).

3.2. Στάσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ανάθεση στους μαθητές εργασιών που απαιτούν τη χρήση των ΤΠΕ

Η συντριπτική πλειονότητα των καθηγητών, σε ποσοστό 88,3%, απάντησε ότι η ανάθεση στους μαθητές εργασιών που απαιτούν τη χρήση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών ενισχύει την αυτενέργεια των μαθητών, ενώ μόλις το 1,4% δήλωσε πως δεν συμφωνεί με αυτή την άποψη (σχήμα 2). Πράγματι η αξιοποίηση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών δρα θετικότερα στην ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών, αφού ο μαθητής δεν είναι παθητικός δέκτης των μηνυμάτων που δέχεται αλλά μαθαίνει πώς να μαθαίνει, ερευνά και μαθαίνει πώς να διαχειρίζεται την πληροφορία (Νάκη, 2006).

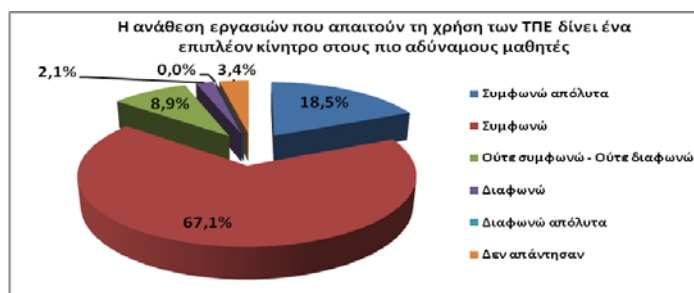
Σχήμα 2: Ραβδόγραμμα της κατανομής των 146 καθηγητών ως προς τη στάση τους σχετικά με τη συμβολή των ΤΠΕ στην ενίσχυση της αυτενέργειάς των μαθητών τους.

Σχετικά με την αξιοποίηση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών από τους μαθητές, η συντριπτική πλειονότητα των καθηγητών του δείγματος σε ποσοστό 81,5% θεωρεί ότι η ανάθεση εργασιών που απαιτούν τη χρήση αυτών των μέσων από τους μαθητές βοηθάει στην πολύπλευρη προσέγγιση και κατανόηση των θεμάτων με τα οποία ασχολούνται, ενώ μόλις το 1,4% διαφωνεί με την άποψη αυτή. Πράγματι, οι μαθητές μπορούν να ανατρέξουν στην ηλεκτρονική βιβλιογραφία και να προβούν σε ιστοεξερευνήσεις (Νάκη, 2012), διαδικασία που διευκολύνει τον εκπαιδευτικό να επιλέγει τους κατάλληλους δικτυακούς τόπους (Dodge, 1997). Μέσω της διαδικασίας αυτής, ο εκπαιδευτικός ωθεί τους μαθητές του στην οικοδόμηση της γνώσης μέσω αυθεντικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (Μικρόπουλος, 2011). Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από την έρευνα των Paradía et al. (2011), στην οποία βρέθηκε ότι οι καθηγητές του δείγματός τους έχουν την πεποίθηση πως οι νέες τεχνολογίες έχουν ενισχύσει την κριτική σκέψη των μαθητών τους.

Ως πολύ σημαντικά κρίνονται τα ευρήματα σύμφωνα με τα οποία το 83,6% των συμμετεχόντων στην έρευνα εκπαιδευτικών συμφωνεί ότι η ανάθεση εργασιών που

απαιτούν τη χρήση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών συμβάλλει στην καλύτερη προετοιμασία των μαθητών σχετικά με τις μελλοντικές εκπαιδευτικές απαιτήσεις, ενώ μόλις το 1,4% των συναδέλφων τους πιστεύει το αντίθετο. Είναι γνωστό ότι οι απαιτήσεις της «κοινωνίας της γνώσης» καθιστούν *sine qua non* την καλλιέργεια του πληροφορικού γραμματισμού στους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες (Μικρόπουλος, 2011).

Σχετικά με τους μαθητές με τη χαμηλότερη επίδοση, 115 από τους καθηγητές του δείγματος (85,6%) συμφώνησαν ότι η ανάθεση εργασιών που απαιτούν τη χρήση των ΤΠΕ δίνει ένα επιπλέον κίνητρο στα παιδιά αυτά, ενώ μόλις 3 συναδέλφοί τους (2,1%) διαφώνησαν με την άποψη αυτή (σχήμα 3). Σύμφωνα με τους Shade et al. (1986), τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα προγράμματα του υπολογιστή και απογοητεύονται λιγότερο από τα λάθη τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, όταν είναι παρών ο εκπαιδευτικός.

Σχήμα 3: Κυκλικό διάγραμμα συχνότητας της κατανομής των 146 καθηγητών ως προς τη στάση τους σχετικά το θέμα της χρήσης των ΤΠΕ ως επιπλέον κινήτρου για τους πιο αδύναμους μαθητές.

4. Συμπεράσματα – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Με βάση τα ευρήματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα, εξάγεται το γενικό συμπέρασμα ότι οι καθηγητές των Αρσακείων Γυμνασίων, στην πλειονότητά τους, διάκεινται θετικά απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Ειδικότερα, όσον αφορά την εξοικείωση με τις ΤΠΕ προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: α) πάνω από τους μισούς καθηγητές θεωρούν ότι η εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ είναι πολύ καλή έως άριστη, β) 3 στους 4 αξιοποιούν συχνά ή πάντα τον Η/Υ στην προετοιμασία του μαθήματός τους και γ) 7 στους 10 παροτρύνουν τους μαθητές τους συχνά ή διαρκώς να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στη μελέτη τους.

Ως προς τις στάσεις των εκπαιδευτικών της έρευνάς μας σχετικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία προέκυψε ότι η συντριπτική πλειονότητα τους πιστεύει ότι η ανάθεση εργασιών που απαιτούν τη χρήση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών: α) ενισχύει την αυτενέργεια των μαθητών, β) βοηθάει στην

πολύπλευρη προσέγγιση και κατανόηση των θεμάτων με τα οποία ασχολούνται, γ) συμβάλλει στην προετοιμασία τους σχετικά με τις απαιτήσεις του μέλλοντος και δ) δίνει ένα επιπλέον κίνητρο στους μαθητές με τη χαμηλότερη επίδοση.

Με βάση τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα μπορούν να διατυπωθούν οι ακόλουθες προτάσεις για την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος:

- 1) Να μελετηθεί η συσχέτιση των στάσεων των εκπαιδευτικών απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ με ποικίλες μεταβλητές, όπως το φύλο και η ειδικότητα.
- 2) Να εξεταστούν, πέρα από τις στάσεις που εκφράζονται μέσω των απαντήσεων σε ένα ερωτηματολόγιο, και στοιχεία που άπτονται της πραγματικής συμπεριφοράς των καθηγητών, τα οποία κατά τεκμήριο είναι πιο αντικειμενικά.
- 3) Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να ακολουθήσουν έναν διαχρονικό σχεδιασμό (longitudinal design). Σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο (1985), η διαχρονική μέθοδος αφορά στην επιλογή μίας μόνο ομάδας ατόμων, της οποίας οι στάσεις αξιολογούνται όχι άπαξ αλλά κατά τακτά διαστήματα.
- 4) Να διερευνηθούν οι στάσεις στο εν λόγω θέμα και άλλων ομάδων εκπαιδευτικών, όπως είναι οι δάσκαλοι και οι καθηγητές δημοσίων Γυμνασίων και Λυκείων.
- 5) Να αξιοποιηθούν η συνέντευξη και οι σχάρες παρατήρησης ως μέσα συλλογής δεδομένων προκειμένου να εξαχθούν ακριβέστερα συμπεράσματα.

Συνοψίζοντας, όπως προέκυψε από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, αποτελεί κοινή πεποίθηση της πλειονότητας των καθηγητών που εργάζονται στα Αρσάκεια Γυμνάσια ότι η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας και της μαθησιακής διαδικασίας. Εάν κρίνουμε από την ανάλυση των στάσεών τους, οι περισσότεροι από αυτούς αντιμετωπίζουν τη νέα αυτή κατάσταση με θετικά συναισθήματα, ενώ σαφώς λιγότεροι με σκεπτικισμό. Σε κάθε περίπτωση, η χρήση των ΤΠΕ είναι ανάγκη να μη θεωρείται αυτοσκοπός και να μην πραγματοποιείται αποσπασματικά, αλλά να αποτελεί ένα παιδαγωγικό εργαλείο που διευκολύνει τη διδακτική πράξη και ενισχύει τη διαδικασία της μάθησης στα χέρια ενός κατάλληλα επιμορφωμένου καθηγητή.

Βιβλιογραφία

- Albirini, A. (2006). Teachers' attitudes toward information and communication technologies: the case of Syrian EFL teachers. *Computers & Education*, 47, 373-398.
- Αναστασιάδης, Π., Μικρόπουλος, Α., Μπέλλου, Ι., Παπαχρήστος, Ν. Παπαναστασίου, Γ., Σιμώτας, Κ., Σοφός, Α., & Φραγκάκη, Μ. (2011). *Ο Διαδραστικός Πίνακας στη σχολική τάξη: Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις*. Μέρος Α', 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 28-30/4/2011. Πάτρα. Ανακτήθηκε 11/12/2012 από τη διεύθυνση: <http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe1696.pdf/>.
- Dodge, B. (1997). *Some thoughts about webquests*. Ανακτήθηκε 23/11/2012 από τη

- διεύθυνση: http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html.
- Μικρόπουλος, Αναστάσιος (2011). *Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό τ.α': Γενικό Μέρος*, Αθήνα.
- Mikropoulos, T. A. & Bellou, J. (2006). The Unique Features of Educational Virtual Environments, In C. M. Stewart, C. C. Schifter & M. E. Markaridian Selverian (Eds.) *Teaching and Learning in Childhood Education Annual*, pp. 5-19.
- Νάκη, Στ. (2006). Η αξιοποίηση του διαδικτύου στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας. Διδακτική εφαρμογή στο μάθημα της Νεότερης Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας., *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας*, 24-26 Νοεμβρίου 2006, τόμοι Α' - Β', επιμ. Δ. Χατζηδήμου, Κ. Μπίκος, Π. Στραβάκου & Κ. Χατζηδήμου, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2007, σ.203-207.
- Νάκη, Στέλλα (2012). Διδασκαλία της Λογοτεχνίας με τη μέθοδο project: «Η φύση στην ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη». Συμμετοχή με αναρτημένη ανακοίνωση στο *Πανελλήνιο Συνέδριο Η ποιότητα στην εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές*, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αθηνών, 4-6 Μαΐου 2012, Αθήνα (υπό δημοσίευση).
- Paradia M., Glavas S., Mitsis N., Kyriazis A., Samara H., Aggelakos C. (2011). Exploitation of Information and Communication Technologies relating to the Instruction of Modern Greek Language in Greek Junior High schools: Ideas and Attitudes of Language and Literature Teachers. *Παιδαγωγικά Ρεύματα στο Αιγαίο*, 5. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ΠΤΔΕ, 38-50. Ανακτήθηκε στις 3/12/2012 από τη διεύθυνση: <http://www.rhodes.aegean.gr/ptde/revmata/issue5/PARADIA.pdf>.
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1985). *Εξελικτική Ψυχολογία*, Τόμος Α'. Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Shade, D.D., Nida, R.E., Lipinski, J.M. & Watson, J.A. (1986). Microcomputers and Preschoolers: working together in a classroom setting. *Computers in the Schools*, 3, 53-61.
- Σχορετσανίτου, Π. & Βεκύρη, Ι. (2010). Ένταξη των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση: παράγοντες πρόβλεψης της εκπαιδευτικής χρήσης. Στο: Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση»*, τ. II, (σ. 617-624), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- Τζιμογιάννης, Α. & Κόμης, Β. (2004). Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία τους. *4ο Συνέδριο ΕΤ.Π.Ε.*, 29/09-03/10/2004, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ανακτήθηκε 19/11/2012 από τη διεύθυνση: <http://www.etpe.gr/files/proceedings/filessyn/A165-176.pdf>.